

EXECUTAREA SILITĂ
- DIFICULTĂȚI ȘI SOLUȚII PRACTICE -

Evelina OPRINA | Vasile BOZEȘAN

**EXECUTAREA SILITĂ
– DIFICULTĂȚI ȘI SOLUȚII PRACTICE –**

Volumul 3

Universul Juridic
București
-2021-

MĂSURI ASIGURĂTORII

**Tema
nr. 133**

Dreptul și interesul creditorului care deține un titlu executoriu (hotărâre executorie nedefinitivă) de a solicita măsuri asigurătorii în condițiile art. 952 și urm. C. pr. civ.

*drd. Vasile BOZEȘAN
judecător, Tribunalul Ilfov*

Rezumat

Măsurile asigurătorii pot fi cerute și de către creditorul care are un titlu reprezentat de o hotărâre judecătorească executorie, dar nedefinitivă, întrucât măsurile asigurătorii produc efecte până la soluționarea definitivă a acțiunii de fond.

Dreptul și interesul de a cere măsuri asigurătorii decurg din faptul că, raportat la prevederile art. 637 C. pr. civ. – care evocă riscurile pe care și le asumă un creditor prin punerea în executare a unei hotărâri executorii, dar nedefinitive, în cazul desființării în calea de atac a acestei hotărâri –, creditorul nu este obligat să pună în executare o hotărâre executorie câtă vreme aceasta nu este încă definitivă.

Dreptul creditorului de a aștepta definitivarea titlului său executoriu și de a nu proceda la executarea silită decurge din rațiunea art. 706 alin. (2) teza a II-a C. pr. civ., referitoare la curgerea termenului de prescripție a executării silite doar de la momentul rămânerii definitive a hotărârii.

O chestiune aparent spinoasă, neabordată în literatura de specialitate, o constituie posibilitatea creditorului de a cere și obține măsuri asigurătorii în cazul în care acesta deține o *hotărâre executorie, dar nedefinitivă*.

În această categorie, a hotărârilor executorii nedefinitive, se includ:

- hotărârile date în apel susceptibile de recurs, cu excepția cazurilor când legea prevede altfel¹;
- hotărârile date în primă instanță fără drept de apel, dar susceptibile de recurs;
- hotărârile de primă instanță în legătură cu care părțile au convenit să exercite direct recursul, potrivit art. 459 alin. (2) C. pr. civ.;
- hotărârile de primă instanță supuse apelului, dar care beneficiază de executare provizorie de drept (art. 448 C. pr. civ.) sau judecătorească (art. 449 C. pr. civ.), inclusiv hotărârea de primă instanță prin care se dispune restabilirea situației anterioare (art. 726 C. pr. civ.);

¹ Recursul suspendă de drept executarea hotărârii în cauzele privitoare la desființarea de construcții, plantații sau a oricăror lucrări cu așezare fixă și în cazurile anume prevăzute de lege [art. 484 alin. (1) C. pr. civ.].

- orice altă hotărâre de primă instanță cu privire la care legea prevede că este executorie (de exemplu, ordonanța președințială, ordonanța de plată, hotărârea pronunțată în procedura cererilor de valoare redusă);

- hotărârea arbitrală atacată cu acțiune în anulare (art. 606 și art. 635 C. pr. civ.).

Raportat la prevederile art. 953 alin. (1) teza I C. pr. civ., care fac vorbire de *creditorul care nu are titlu executoriu*, ar părea, *prima facie*, că un creditor cu titlu nu ar avea vocația legală de a solicita măsuri asigurătorii. Mai mult, în același sens, s-ar putea argumenta că, în acest caz, creditorul nu ar avea nici *interes* în a solicita măsuri asigurătorii atâta vreme cât acesta, în temeiul executorialității titlului său, ar putea solicita direct executarea silită fără a aștepta definitivarea titlului său executoriu.

Tot astfel, prevederea că valorificarea bunurilor sechestrate nu se va putea face decât *după ce creditorul a obținut titlul executoriu* (art. 958 C. pr. civ.) pare a accentua ideea că existența unui titlu executoriu nu permite titularului său să obțină măsuri asigurătorii pe considerentul că acesta poate proceda direct la executarea silită și la valorificarea bunurilor debitorului pe calea executării.

Însă, în rațiunea instituției măsurilor asigurătorii și în corelarea cu alte principii și reguli procedurale, nu poate fi primită concluzia că un creditor cu un titlu executoriu nedefinitiv nu ar avea deschisă calea măsurilor asigurătorii, pentru argumentele ce succedă.

(i) Riscurile creditorului de a pune în executare un titlu executoriu nedefinitiv

Trebuie avute în vedere dispozițiile art. 637 alin. (1) teza I C. pr. civ. potrivit cărora punerea în executare a unei hotărâri judecătorești care constituie titlu executoriu se poate face numai pe *riscul creditorului* dacă hotărârea poate fi atacată cu apel sau recurs².

Riscul evocat de aceste prevederi constă în aceea că, în acord cu teza a II-a a alin. (1) al art. 637 C. pr. civ., „*dacă titlul este ulterior modificat ori desființat, creditorul va fi ținut, în condițiile legii, să îl repună pe debitor în drepturile sale, în tot sau în parte, după caz*”³.

² Cu toate că art. 637 C. pr. civ. face referire doar la apel și recurs [și, implicit, în alin. (2) la acțiunea în anulare specifică hotărârilor arbitrale], trebuie avute în vedere și situațiile în care hotărârea executorie este susceptibilă de altă cale de atac decât apelul sau recursul, cum ar fi cazul ordonanței de plată, care, fiind pronunțată de completul judecătorului unic, are caracter executoriu provizoriu [art. 1.025 alin. (1) C. pr. civ.], putând fi atacată cu *cerere în anulare* de competența completului colegial (art. 1.024 C. pr. civ.) – a se vedea V. Bozeșan, *Ordonanța de plată și cererile de valoare redusă. Comentarii și jurisprudență privind noului Cod de procedură civilă*, Ed. Hamangiu, București, 2014.

³ În doctrina de specialitate conturată în jurul reglementării incipiente a Codului de procedură civilă din 1865 s-a ridicat întrebarea dacă „*în cazul când creditorul a obținut execuțiunea provizorie la prima instanță și a executat pe debitor, iar instanța de apel de-a câștig de cauză debitorului, creditoru care s'a grăbit să execute va putea fi condamnat la daune față cu debitorul?*” – Em. Dan, *Codul de procedură civilă. Adnotat*, ed. a 3-a, Ed. Librăriei SOCEC & Comp., Societate anonimă, București, 1921, p. 232. Autorul, fără a avansa un punct de vedere tranșant, evocă faptul că „*jurisprudența franceză decide afirmativ, fără a cerceta și a distinge dacă creditorul care a executat a fost*

Așadar, creditorul poate să își asume riscul desființării în calea de atac a hotărârii și să solicite executarea silită a acesteia înainte de definitivarea sa, însă, dacă titlul său este ulterior modificat ori desființat, creditorul va fi ținut, în condițiile legii, să îl repună pe debitor în drepturile sale, în tot sau în parte, după caz⁴.

Repunerea debitorului în situația anterioară executării, în cazul în care titlul este desființat în apel sau recurs (în acțiunea în anulare ori în cererea în anulare), aduce cu sine o serie de obligații pentru creditor, adesea drastice și greu de anticipat sau cuantificat în totalitate la momentul în care creditorul își asumă declanșarea executării silite în temeiul unui titlu nedefinitiv⁵.

Așadar, în registrul disponibilității sale de a solicita sau nu punerea în executare a hotărârii executorii nedefinitive, creditorul trebuie să decidă dacă își asumă, în condițiile art. 637 C. pr. civ., riscurile unei executări silite constând în desființarea titlului și restituirea prestațiilor, ca persoană căreia îi este imputabilă cauza restituirii.

Însă, în cazul în care creditorul nu dorește punerea în executare a titlului său executoriu nedefinitiv, acesta nu poate fi obligat la un asemenea demers și, astfel, acesta – asemănător creditorilor care nu au încă un titlu executoriu – are recunoscută calea măsurilor asigurătorii prevăzute de art. 952 și urm. C. pr. civ. pentru a-și prezerva posibilitățile de satisfacere a creanței sale la momentul definitivării hotărârii care o constată și al punerii în executare silită a acesteia.

de bună sau de rea credință”, însă, în opinia unor autori, „creditorul care a executat de bună nu trebuie condamnat la daune interese, căci el n’a făcut decât să exercite un drept”.

⁴ În același sens, *Codul de procedură de executare francez* prevede în art. L. 111-10 că: „*Sous réserve des dispositions de l'article L. 311-4, l'exécution forcée peut être poursuivie jusqu'à son terme en vertu d'un titre exécutoire à titre provisoire. L'exécution est poursuivie aux risques du créancier. Celui-ci rétablit le débiteur dans ses droits en nature ou par équivalent si le titre est ultérieurement modifié*”.

⁵ Pentru o analiză detaliată a acestor riscuri, a se vedea V. Bozeșan, *Riscurile și consecințele executării silite, respectiv de bunăvoie, a hotărârilor executorii nedefinitive. Problematika repunerii debitorului în drepturile sale*, în E. Oprina, V. Bozeșan (coord.), *Executarea silită. Dificultăți și soluții practice*, vol. 2, Ed. Universul Juridic, București, 2017, pp. 25-39.

În această paradigmă, am arătat că, în concret, „**creditorul** trebuie să decidă dacă își asumă sau nu, în condițiile art. 637 C. pr. civ., riscurile unei executări silite constând în desființarea titlului și restituirea prestațiilor în registrul configurat de art. 1.635-1.649 C. civ., ca persoană căreia îi este imputabilă cauza restituirii. Asumarea riscurilor desființării titlului și ale repunerii debitorului în situația anterioară va fi determinată de interesul imediat al creditorului de a obține prestația la care este îndrituit în temeiul hotărârii atacate de către debitor” (p. 35).

Pe de altă parte, „**debitorul**, aflat într-o poziție mai delicată decât cea a creditorului, își va evalua adecvat riscurile, întrucât, dacă se desființează titlul, este de preferat o restituire pe calea întoarcerii executării silite mai avantajoasă, *lato sensu*, iar dacă titlul creditorului se definitivează, apare ca favorabilă debitorului o executare benevolă, negrevată cu cheltuieli de executare silită, precum și o creanță a creditorului neaugmentată cu dobânzi, penalități sau cu valoarea de actualizare a inflației” (p. 36).